

in brezskrbno za osebno varnost se bo lahko kretal med našim dobrim in miroljubnim kmetiskim ljudstvom.

Kaj pa je v mestu?

Naj pa obišče sedaj proti večeru in posebno še v nočnih urah priprosti kmetiški fant Maribor, kaj bo videl, slišal in doživel od strani napredne omladine? Najprej ga bo ta izžvala z orjunaško himno, z živijo Orjuna in če ne bo krunil ter kričal z orjunci, pa ga bodo s palicami in kamenjem potolkli na tla, kmetškega dekleta pa opljuvali od nog do glave.

Da je temu res tako, nam bo potrdil vsak priprosti kmet iz mestne okolice, katero so že obiskali po nedeljah in praznikih Sokoli in orjunci.

Nepobitno dejstvo je, da se danes na deželi v Sloveniji kreta vsak jugoslovanski državljani mirno ter brezskrbno; po mestih pa ga čakajo psovke, pljunki in batine.

Ravnokar omenjeno žalostno dejstvo nam kaže, kam so dovedli naši mestni naprednjaki mladino, katero so po vojni vzgajali in jo tudi vzgojili po vzorih brezverskega in nemoralnega Sokola. Mesto poštene, miroljubne in vzgledne mladine imajo danes ponočne izzivače, pretepače in čisto navadne razbojnike, katerih se bojijo sami. Kako marsikateri liberalni prvak v mestu uvideva, kako globoko je zašla mestna mladina, ki je vzgojena po vojni brez Boga in sicer tako globoko je zagazila v podivjanost, da so tudi vsi klici voditeljev demokratske stranke: nazaj! — zaman!

Podeželsko omladino smo oblažili potom vsestranskega dela in verskih vaj; liberalni naprednjaki pa s svojo sokolsko mladež vzgojili v tolpo divjaških orjunccev, pred katero že ni varen več človek in ne njegovo imetje.

Zaključek.

Kaj sledi iz ravnokar povedanega? Vsestransko izobraževalno delo na strogo verski podlagi po deželi je rodilo za nas Slovence tolikanj razveseljivi sad prave srčne omike in miroljubnosti; vzgoja napredne mestne in trške omladine po brezverskih načelih sokolsiva pa nam je vzgojila orjunce, ki so zrastle že oblastem preko glave.

Ako gleda kmet ta grozni prepad med svojo pošteno miroljubno in krščansko podeželsko mladino in pa mestno fakinažo, ali ne bo rekel: versko pravna vzgoja je edino pravilna in samo tej se imam zahvaliti, da ni moj sin divjak kot kak mestni ali trški orjunc.

Da, da, potem vzgojevalnega dela na verski podlagi smo otehi kmetške fante in dekleta pred podivjanostjo in po potih krščanske omike in izobrazbe hočemo voditi našo mladino tudi še naprej.

Sedaj pridejo zopet oni lepi poletni meseci, ki so bili doslej vedno čas zbiranja naše mladine na mladeniških in dekliških taborih, katoliških shodih, orlovskih prireditvah itd.

Krščanski starši, pustite svoje sinove in hčere k tem prireditvam, ki vam doslej niso vzgojile divjaških orjunccev in pijanih, pokvarjenih Sokolov, ampak poštene fante ter dekleta, ki so ponos in cvet Slovenije!

Bomo letošnje poletje priredili par večjih prireditvev in slavnosti z našo kmetiško omladino po mestih in pokazali mestjanom, da dežela glede prave srčne omike, miroljubnosti in poštenosti prednjači daleč pred mesti in trgi.

Prerogjenje lahkoživih mestanov se je izvršilo vedno: potom zdrave in nepokvarjene dežele in tako bomo morali s časom tudi radi krivice brezverske vzgoje čisto podivjano mestno mladino preroditi potom prireditvev.

«Bojte se za vas, da se izpreobrnete k Mohamedu, kajti sicer vas gotovo da vse pomorijo!»

Nesrečni ujetniki so v bledem brezupju zrlili drug v drugega. Poveljnika sta stala poleg njih in jih zamišljena gledala.

«Jaz za svojo osebo», je odgovoril Cochrane kratko in odločno, «jaz rajši umrjem, ko pa da bi služil v Kartumu za sužnja.»

«Kaj praviš, Eleonora?» je vprašal Belmont ženo.

«Za svojo vero bova umrla, če bo treba, ljubi John, — in ako umreva obenem in skupaj, se ne bojim smrti!»

«Smešno je sicer», je pravil Fardet, «da bi umrl za stvar, v katero nikdar nisem veroval, — ampak sinu francoskega naroda ne dopušča njegova čast, da bi svojo vero meni nič tebi nič izpremenil.»

Vzravnal se je, ranjeno roko je tiščal v žep in je vzkliknil:

«Kristjan sem, kristjan ostanem!» — ponosen, pa brezveren katoličan v vsaki kretnji in besedi.

«In vi, gospod Stephens?» se je nanj obrnil Mansur z milo prosičim glasom. «Če bi se vsaj eden izmed vas izpreobrnil, bi to gotovo pripravilo poveljnika v dobro voljo. Prosim vas, rotim vas, rešite nam življenje, — storite, vsaj vi storite, kar zahteva!»

«Ne — ne morem!» je dejal odvetnik mirno.

«Torej pa vi, gospodična Sadie —? Ali vi, gospodična Adams —? Ni treba drugo, ko reči besedo — pa ste rešili življenje sebi in morebiti nam vsem —!»

«Oh tetica, kaj mislite, ali bi —?» je tarnalo preplašeno dekle. «Ali bi bil tako zelo velik greh, če bi rekla da —?»

Postarna Amerikanka ji je djala roke krog vratu.

«Ne, ne, moja edina, ljuba, mala Sadie, nikdar ne!» je šepetala. «Bodi močna! Vse življenje bi morala samo sebe sovražiti in preklinjati, če bi kaj takega storila. — Trdno se me okleni, draga, in moli, moli, ako čutiš, da te moči zapuščajot. Ne pozabi, da ostane tvoja stara teta vedno v tvoji bližini!»

In šla je skušnjava mimo in ostali so srčni in zves-

kmetskih fantov in deklet, ki se bodo mogle začeti vršiti po mestih. Daleč smo prisli, pa istina je, da bodo morali začeti vzgajati klerikalni «nazadnjaki» liberalne naprednjake, sicer bodo mesta in trgi postali brlogi razbojništva!

Naše gospodarstvo in izvoz.

«Slov. Gospodar» je že dostikrat razpravljal o izvozu in oglasilo se je v njem celo par kmetovalcev, ki so povedali svoje mnenje o izvozu živine in mesa, danes pa pogledimo, kakšne koristi ima gospodarstvo cele države od njega.

Naša država je v veliki večini agrarna država, to je taka, ki ima malo industrije, tem več pa polja. Mi pridelamo veliko več živeža, kakor ga pa sami porabimo, vključno nekaterim pasivnim krajem, to je takšnim ki pridelajo manj živeža, kakor ga pa potrebujejo. Ta preostanek živeža, ki ga sami ne porabimo, lahko prodamo v sosedne države, ki imajo zelo razvito industrijo in veliko prebivalstva, živeža pa malo pridelajo. Ako torej govorimo o izvozu, mislimo večinoma izvoz živil, kajti industrijskih izdelkov ne moremo izvažati, izvzemši les in njegove produkte. Ker pa se živež v tujni veliko boljše proda, kakor pa na domačem trgu, je razvidno, da imajo kmetovalci veliko korist od izvoza, ker prodajo svoje pridelke dražje.

Izvoz pa prinaša državi in prebivalstvu korist samo, če je pametno urejen. Najprej se morajo oskrbeti tisti kraji v naši državi z žvili, ki jih premalo pridelajo in to po zmerni ceni, potem se še le preostanek proda v inozemstvo. Pri nas pa tega žalibog ni. Naš izvoz živil je skoro ves v rokah brezvestnih špekulantov, ki povzročajo v državi draginjo, v tujini pa jemljejo ugled naši trgovini. Nesposobni kmet je sicer vesel, če poraste cena živini in drugim pridelkom, pa se hitro pokesa, ker mora potem tudi druge stvari dražje plačati, ker tudi te s ceno živil poskočijo.

Večinoma nima kmet s porastom živil nobene koristi, ker je prodal živež, ki ga ima odveč, po navadi že v jeseni trgovcem, ki na umeten način povzročajo draginjo, in si napojijo žepe.

Raditega je popolnoma brezsmiselno dolžiti kmeta, da je kriv draginje.

Pa tudi na izvoz ti špekulanti reugodno vplivajo. Z neosnovanim dviganjem cen so sami sebi škodovali in sedaj jih druge države, zlasti Amerika izpodrivajo na vseh tržiščih. Država bi morala izvoz s primernimi zakoni urediti in strogo nadzirati, da se ne vrši nobenih špekulacij z žvili ter, da jih trgovci ne kopicijo v svojih skladiščih z namenom, da bi jih potem dražje prodali. Potem bi draginja v državi padla, v tujini bi pa z našimi pridelki lahko uspešno tekmovali. Kajti mi smo v veliki meri navezani tudi na uvoz iz inozemstva, ker rabimo veliko industr. izdelkov, katere pa ne izdelujemo doma in ako mi ne bomo ničesar tujcem prodali, ne bomo dobili denarja, ki ga rabimo za nakup izdelkov, ki jih moramo uvažati.

Potem bo tudi vrednost našega denarja znatno padla in bomo sicer imeli zadosti živeža, pa ničesar drugega, kar nam je tudi neobhodno potrebno in draginja bo še bolj narasla.

Izvoz ne koristi samo kmetu in izvozničarju, ampak tudi državi, ki ima na eni strani ogromne prihode od carine na izvoženo blago, na drugi strani pa se dviga vrednost njenega denarja. V interesu države same je, ako torej izvoz s pametno trgovsko politiko pospeš-

ti, ti nesrečni, izgubljeni izletniki. Smrti so gledali v obraz, — pa bliže ko so jo gledali, tem manj so se je bali.

Dragoman je skomignil z rameni in naredil z rokami kretnjo, češ, vse sem poskusil, pa zaman je bilo. Emir Abd Er-rahman je nekaj zapovedal črncu in ta je naglo odhitel.

«Čemu potrebuješ škarje?» je vprašal polpovnik, ki je razumel par besed arabski.

«Bojim se, da hoče ženske onečastiti, da jim hoče porezati lase», je odgovoril Mansur in onemoglo zakrilil z rokami.

Vsem je zagomazelo po živcih. V nemi grozi so strmeli predse. Izbrati si mučeniško smrt rajši ko se pomohamedaniti, to je bil gotovo junaški čin, — ampak na lastnem telesu trpeti podrobnosti take mučeniške smrti ali pa gledati, kako drugi trpijo — to je bilo brez primere hujše. Može sami bi še bili šli mirno in možato v smrt — toda gledati, kako mučijo in sramotijo divjaški derviši slabotne ženske, to je bilo preveč zanje —.

Možje so obstale ženske po dragomanovih besedah, med moškimi pa je završalo.

«Kje je samokres, ki sem vam ga dal, gospodična Adams», je dejal Belmont. «Vrnite mi ga! Mučili nas ne bodo! Tega ne prenesemo!»

«Ponudite jim denarja, Mansur!» je razburjen vzklikal Stephens. «Ponudite jim, karkoli zahtevajo! — Poslušajte! Povejte jim, da bom sprejel Mohamedovo vero, ako obljubijo, da puste ženske pri miru! Končno — taka izpreobrnitev je gola zunanost, ne veže me, prisiljena je —. Ne, žensk se ne smejo dotakniti —!»

«Nel Počakajte še trenutek, Stephens!» je začel Cochrane. «Nikar ne izgubljam glave! Zdi se mi, da sem našel izhod. — Poslušajte, dragoman! Povejte tistemu sivobradatemu vragu, da ničesar ne vemo o njegovi koranski krpariji. Lahko mu to tudi v milejših besedah poveste, ako hočete. Povejte mu, da se ne moremo izpreobrniti, dokler ne vemo, kake neumnosti pravzaprav hoče da naj verujemo. Povejte mu, naj nas

je, pa vendar tako, da njeno prebivalstvo ne trpi škode. Radi tega bi se moral pospeševati izvoz predvsem takšnih pridelkov, katerih ne rabimo nujno sami, kot je na primer vino. Jugoslavija, posebej še Slovenija pridelala ogromno množino vina, ki bi bilo našim kmetovalcem vir nebrojnih dohodkov, da se je naša država takoj po ustanovitvi pobrigala, da si pridobi v tujini kupcev za naše vino. Naši kmetje bi gospodarsko čisto drugače šteli, ako bi svoje vino lahko izvažali. Tako pa moramo s strahom opaziti, da naši vinogradniki svoje vinograde vedno bolj zanemarjajo, ker se ne izplačajo.

Ako država ne bode pravočasno poskrbela za izvoz vina, bodo celi deli, zlasti naše Slov. gorice, gospodarsko propadle.

Drugi promet, ki pride v Slovenijo pri izvozu v poštev, je živina in meso. Dasi ima Slovenija kot alpinska dežela precej živine, vendar nam pri izvozu zelo konkurirajo drugi deli države, posebno Hrvatska in Srbija. Vendar pa zaenkrat precej izvažamo, ker tuji kupci, zlasti Italijani in Švicarji kupujejo vsled izredno nizke cene, ki jo ima naše meso vsled njihove visoke valute, velike množine mesa tudi slabše kakovosti.

V drugih delih naše države tvori izvoz žita in moke važen prihod. Te pridelke zlasti izvažata Banat in Slavonija. Srbija izvažata suhe slive in koruzo, pa tudi v veliki količini meso in volno.

Najglavnejši izvozni predmet cele države pa je les in njegovi izdelki. Važen je zlasti za Slovenijo, ki je po večini gozdna dežela in pa je najbližji sosed držav, v katere se izvažata les. Les in živina tvorita sedaj s prpastjo vinogradov tudi glavni prihod slovenskega kmeta.

V celoti vidimo, da je gospodarstvo cele države navezano na izvoz. S poboljšanjem prometnih razmer in pametno trgovsko politiko ga bo mogoče še povečati; na drugi strani pa v državi sami zmanjšati draginjo, ki se pozna zlasti občutno pri prehranjevanju mestnih slojev.

Država mora v inozemstvu vzbuditi zanimanje za naše proizvode, zlasti za vino, pri tem pa mora preprečiti razne špekulacije, da zopet ne zgubimo ugleda. — Ravnanje se moramo po ameriških trgovcih, katerim je uspela vkljub visokemu stanju njihove valute, naše pridelke na tržiščih v Pragi in Berlinu izpodrinuti in so celo dosegli, da je njihova koruza v naši državi cenejša kakor pa naša.

Oni prav premišljeno natančno vodijo konkurenco, in prodajajo svoje blago magari v izgubo, samo da tuje trgovce preženejo in sami na tržiščih gospodarijo. Naš izvoz tudi zelo ovira vedno menjanje carinskih zakonov in postavk. Vsak tujec izgubi veselje kupovati naše blago, ker ne more natančno preračunati, koliko ga bo stalo, ker ne ve, kako mu bodo carinarne zaračunale carino. Tudi vedno laviranje in omahovanje naše valute je resna ovira, ker izključuje vsako sigurno kalkulacijo.

Vendar se bodo ti nedostaki z resnim delom in dobro voljo dali lahko odpraviti in potem bo našemu gospodarstvu s pametnim izvozom vzcvetela tudi boljše bodočnost.

pouči, mi pa da bomo seve prav radi poslušali njegove bedarije. Povejte mu še tudi to, da vera, ki vzgaja take «čednosti in lepote», kakor jih vidimo na njem in na njegovem črnobradatem tovarišu, da taka vera seve vzbuja naše najživahnejše zanimanje —.

Z mnogimi pokloni svojega okornega telesa in z mnogimi prosečimi kretnjami svojih dolgih rok je dragoman sporočil poveljnikoma, da se krščanski ujetniki že čisto nagibajo k veri Mohamedovi in da jim ni treba druga, ko le še malo luči in pouka, pa bodo vsi prihiteli v edino pravo vero Alahovo.

Poveljnika sta si gladila dolge brade in nezaupno pogledovala po ujetnikih. Končno je Abd Er-rahman kratko in rezko nekaj povedal dragomanu in odšel s tovarišem med svoje ljudi. Koj nato je zapel rog in dal znamenje za odhod.

«Tole mi je povedal», je razlagal Mansur, ko je spet jezdil sredi ujetnikov. «Opoldne pridemo do oaze Selima in tam bo daljši počitek. Njegov molah*, dober.

* Pravzaprav molá, ki se pa v ljudski govorici izreka «molah». Pomeni pa učenega mohamedanskega bogoslovca. učen človek, vas bo poučil o najvažnejših mohamedanskih resnicah. Po preteku ene ure se morate odločiti za ali proti in kakor izberete, tako bo emir ukrenil — ali greste v Kartum ali pa v smrt. To so njegove zadnje besede!»

«Nočejo odkupnine?»

«Ali Wad Ibrahim bi se pogajal za odkupnino, toda emir Abd Er-rahman je strašen človek. Svetujemo vam, da se uklonite!»

«In vi — kaj bodele storili vi? Šaj ste tudi kristjan.»

Mansur je zardel, kolikor mu je dopuščala temna barva njegovega lica.

«Bil sem — do včeraj. Morebiti bom jutri spet. Jaz služim krščanskemu Bogu, dokler morem izpolnjevati, kar zahteva od mene. Toda smrt — ta mi je nemo-goča!»

Odšel in se pomešal med beduine, svoboden in neoviran, kot bi hotel pokazati, da je njegova izpreobrnitev temeljito izpremenila tudi njegovo razmerje do dervišev.

Tako so si torej ujetniki še podaljšali življenje za nekaj ur, toda jezdili so v senci smrti, ki jih je vsak trenutek tesneje zagrinjala —.

(Dalje prihodnjič.)